

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 08. 06. 2015 r.

DZP-III-071-5/15

BM-I-071-215/15 / 2

KNP: 150611-00194

12.06.15
201

GABINET MARSZAŁKA SENATU

11.06.15.
2374
podpis: *penelopa*

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku!

W odpowiedzi na przesłane przy piśmie z dnia 14 maja 2015 r., nr BPS/043-74-3218/15, oświadczenie senatora, pana Czesława Ryszki z dnia 7 maja 2015 r., dotyczące skargi pani Janiny D na adwokata, pana Henryka T - uprzejmię przedstawiam, co następuje.

Art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, iż „w drodze ustawy można tworzyć samorządy zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony”. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego ukształtowało zakres podmiotowy tego przepisu i nie ulega wątpliwości, że obejmuje on zwłaszcza samorządy zawodowe adwokatów i radców prawnych. „Opierając się na treści poglądów TK opisujących zakres znaczeniowy „zawodu zaufania publicznego”, zawód adwokata można scharakteryzować jako profesję o szczególnej, podlegającej ochronie prawnej nazwie, związanej z ingerencją w prawa i obowiązki innych podmiotów poprzez przyjmowanie od nich informacji dotyczących faktów z życia osobistego i obowiązku zachowania w tym względzie tajemnicy, wykonywaną pod pieczę samorządu zawodowego nie dla zysku, ale dla zaspokojenia interesu publicznego przez osoby starannie wyselekcjonowane i legitymujące się wysokim poziomem etycznym, jak i wiedzą merytoryczną.” (Kuczma Paweł, Adwokat jako zawód zaufania publicznego w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, Palestra.2012.3-4.146).

Przepis art. 17 ust. 2 Konstytucji przewiduje możliwość tworzenia w drodze ustawy również innych rodzajów samorządu. Jak wynika ze zdania drugiego tego przepisu, „samorzady te nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu ani ograniczać wolności podejmowania działalności gospodarczej”. Ponieważ norma ta określa, w jakie kompetencje nie mogą być wyposażane samorzady inne niż samorzady osób wykonujących zawody zaufania publicznego, to *a contrario* samorzady zawodów zaufania publicznego mogą być wyposażane w kompetencje wkraczające w obie wskazane sfery wolności obywatelskich. Oczywiście to ustawodawca określa zakres ograniczeń, zgodny z dyrektywą zapewnienia ochrony interesu publicznego.

Jak wynika z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 grudnia 2009 r., sygn. akt K 4/08 (OTK-A 2009/11/162, Dz.U.2009/210/1628), „Zawód adwokata należy do grupy tzw. zawodów zaufania publicznego, o których mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji. Są to zawody polegające na obsłudze osobistych potrzeb ludzkich, wiążące się z przyjmowaniem informacji dotyczących życia osobistego i zorganizowane w sposób uzasadniający przekonanie społeczne o właściwym dla interesów jednostki wykorzystywaniu tych informacji przez świadczących usługi (P. Sarnecki, Pojęcie zawodu zaufania publicznego (art. 17 ust. 1 Konstytucji) na przykładzie adwokatury, [w:] Konstytucja - Wybory - Parlament. Studia ofiarowane Zdzisławowi Jaroszowi, red. L. Garlicki, Warszawa 2000, s. 155). Osoby wykonujące zawody zaufania publicznego mogą z woli ustawodawcy zostać objęte obowiązkiem przynależności do samorządu zawodowego, któremu art. 17 ust. 1 Konstytucji powierza pełnienie dwóch funkcji. Pierwszą z nich jest reprezentowanie tych osób na zewnątrz, drugą - sprawowanie pieczy nad należyтым wykonywaniem przez nie zawodu w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Trybunał Konstytucyjny przyjmuje w swoim orzecznictwie, że w obecnych warunkach ustrojowych obie te funkcje są jednakowo ważne, w demokratycznym i pluralistycznym społeczeństwie nie ma bowiem powodów, aby którejkolwiek z nich przyznawać pierwszeństwo (wyrok TK z 22 maja 2001 r., sygn. K 37/00, OTK ZU nr 4/2001, poz. 86).”

W kontekście wskazanego w cytowanym orzeczeniu poglądu odnośnie do roli samorządu zawodu zaufania publicznego, nie powinny budzić wątpliwości obowiązujące regulacje ustawowe w zakresie postępowania dyscyplinarnego wobec adwokatów i środków stosowanych w toku tego postępowania.

W tym samym orzeczeniu Trybunał stwierdził, co następuje: „Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał zasadność wprowadzenia szczególnej procedury odpowiedzialności dyscyplinarnej, utrzymując, że wyodrębnienie procedur odpowiedzialności dyscyplinarnej i nadanie im - najpierw - pozasądowego charakteru znajdować może podstawę w specyfice poszczególnych grup zawodowych oraz w ochronie ich autonomii i samorządności. Model odpowiedzialności dyscyplinarnej osób wykonujących zawód zaufania publicznego znajduje wyraźne potwierdzenie w normie o randze konstytucyjnej, a mianowicie w art. 17 Konstytucji. Realizacja tej normy następuje przez określenie w przepisach prawa odpowiedzialności dyscyplinarnej, która również tworzy funkcję ochronną i w ten sposób zapewnia członkom danej korporacji niezbędną swobodę i niezależność przy wykonywaniu zawodu. To pozwala na inne wyznaczenie zakresu kontroli sądowej, ponieważ kontrolę tę należy postrzegać nie tylko w kontekście ochrony praw jednostki, lecz także jako instrument nadzoru państwa nad samorządami zawodowymi, a tych uprawnień nie należy określać zbyt szeroko (por. wyrok TK z 8 grudnia 1998 r., sygn. K 41/97, OTK ZU nr 7/1998, poz. 117).”

W pełni uprawniony jest zatem przepis art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2015 r., poz. 615), który stanowi, że adwokaci i aplikanci adwokaccy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godności zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych, a ponadto adwokaci – za niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone przy wykonywaniu czynności zawodowych.

Nie ulega przy tym wątpliwości, iż postępowanie sprzeczne z prawem obejmuje działania lub zaniechania adwokata naruszające porządek prawny wynikający z ustaw materialnoprawnych i procesowych, zwłaszcza czyny kolidujące z prawem karnym, prawem o wykroczenia, prawem cywilnym, rodzinnym czy administracyjnym; naruszeniem obowiązków zawodowych jest takie działanie lub zaniechanie adwokata, które narusza zasady wykonywania tego zawodu, wynikające z ustawy Prawo o adwokaturze i ze Zbioru zasad etyki adwokackiej i godności zawodu; naruszeniem godności zawodu adwokackiego jest zaś takie postępowanie adwokata, które mogłoby go poniżyć w opinii publicznej lub podważyć

zaufanie do tego zawodu (por. Joanna Bodio, glosa do wyroku SN z dnia 15 lipca 2010 r., SDI 12/10, Palestra 2012.5-6.153).

Należy nadto przypomnieć, iż na gruncie ustawy Prawo o adwokaturze, w zgodzie z omówionym na wstępie przepisem Konstytucji, Minister Sprawiedliwości nie sprawuje kompleksowego nadzoru nad samorządem adwokackim, mając jedynie ściśle określone kompetencje, wymienione enumeratywnie w przepisach ustawy, natomiast sprawy dotyczące niewłaściwej działalności adwokatów należą do kompetencji organów samorządu adwokackiego. Co do zasady samorząd jest bowiem niezależny w wykonywaniu swych zadań, do których należy sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o wykonywaniu zawodu adwokata oraz ustalanie i krzewienie zasad etyki zawodowej oraz dbałość o ich przestrzeganie (art. 3 pkt 3 i 5 ustawy).

Samorząd adwokatów reprezentuje osoby zaufania publicznego i sprawuje pieczę nad należytym wykonywaniem zawodu adwokata, w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony, co stanowi ściśle wykonanie dyspozycji ustrojodawcy.

Sprawy dotyczące przewinień dyscyplinarnych należą - w konsekwencji opisanych regulacji systemowych - także do kompetencji organów samorządu adwokackiego. Organami postępowania dyscyplinarnego są rzecznik dyscyplinarny i okręgowy sąd dyscyplinarny oraz Wyższy Sąd Dyscyplinarny.

Zgodnie z § 17 Regulaminu organizacji i funkcjonowania okręgowych rad adwokackich skargi dotyczące działania adwokatów rozpatrywane są w pierwszej kolejności przez referat skarg i wniosków właściwej okręgowej rady adwokackiej. Referat udziela osobie skarżącej odpowiedzi o sposobie załatwienia skargi. Jeżeli po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego kierownik Referatu stwierdzi, iż zarzucany adwokatowi czyn nosi znamiona przewinienia dyscyplinarnego, przekazuje sprawę rzecznikowi dyscyplinarnemu. Okręgowe rady adwokackie nie mają obowiązku informowania Ministra Sprawiedliwości o prowadzonych postępowaniach wyjaśniających.

Z dokonanych dotychczas ustaleń wynika, iż w związku ze skargą pani Janiny D z dnia 26 lipca 2014 r. na adwokata, pana Henryka T , Okręgowa Rada Adwokacka w Katowicach wszczęła postępowanie wyjaśniające, o czym poinformowała skarżącą pismem z dnia 8 sierpnia 2014 r., sygn.

Referat Skarg i Wniosków Okręgowej Rady Adwokackiej w Katowicach, pismem z dnia 8 sierpnia 2014 r. a następnie pismem z dnia 26 września 2014 r., zwrócił się do adwokata, pana Henryka T o złożenie wyjaśnień.

Adwokat, pan Henryk T pismem z dnia 29 września 2014 r. ustosunkował się do zarzutów podniesionych w skardze z dnia 26 lipca 2014 r.

Okręgowa Rada Adwokacka w Katowicach, po zapoznaniu się z treścią skargi oraz wyjaśnieniami adwokata nie stwierdziła, aby pan Henryk T dopuścił się działań niezgodnych ze Zbiorem Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu lub nieprawidłowych działań podejmowanych jako pełnomocnik pani Janiny D Skarga została uznana za nieuzasadnioną. Rada podkreśliła, iż adwokat nie może ślepo realizować woli klienta, wbrew faktom oraz wbrew prawu. O powyższym stanowisku skarżąca została poinformowana pismem z dnia 9 października 2014 r.

Następnie skarżąca, pani Janina D pismem z dnia 22 października 2014 r. zwróciła się do Okręgowej Rady Adwokackiej w Katowicach o nadesłanie kopii wyjaśnień adwokata, pana Henryka T. Referat Skarg i Wniosków, pismem z dnia 28 października 2014 r., wskazał, iż nie istnieją podstawy do udostępnienia żądanego dokumentu. Podkreślił, iż wszelkie dokumenty złożone do akt postępowania skargowego stanowią dokumenty o charakterze wewnętrznym i nie podlegają zasadom postępowania administracyjnego.

W odpowiedzi na kolejne pismo pani Janiny D z dnia 7 listopada 2014 r., pismem z dnia 19 listopada 2014 r., kierownik Referatu Skarg i Wniosków podtrzymał stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 28 października 2014 r. Ponadto wskazał podstawy prawne działania Referatu Skarg i Wniosków oraz wyjaśnił zasady postępowania w sprawach skargowych.

W związku z pismem pani Janiny D z dnia 8 grudnia 2014 r., Referat Skarg i Wniosków pismem z dnia 28 stycznia 2015 r. podtrzymał stanowisko prezentowane we wcześniejszych pismach oraz pouczył o możliwości zwrócenia się do Naczelnej Rady Adwokackiej w Warszawie.

Pismem z dnia 27 lutego 2015 r. pani Janina D zwróciła się do Ministra Sprawiedliwości o wyjaśnienie sprawy.

Pismem z dnia 11 marca 2015 r., sygn. akt , przekazanym do wiadomości skarżącej, Departament Zawodów Prawniczych i Dostępu do Pomocy Prawnej zwrócił się, zgodnie z właściwością, do Prezesa Naczelnej Rady

Adwokackiej w Warszawie, pana Andrzeja Zwary, z prośbą o zajęcie stanowiska, w szczególności w kwestiach zasadności uznania przez Okręgową Radę Adwokacką w Katowicach skargi z dnia 26 lipca 2014 r. na adwokata, pana Henryka T , sygn. akt za bezpodstawną, wyłącznie na podstawie wyjaśnień adwokata oraz rozpoznania przedmiotowej skargi w trybie administracyjnym, a nie dyscyplinarnym - umożliwiającym pani Janinie D zapoznanie się z materiałem dowodowym i skorzystanie z przysługujących środków zaskarżenia. Ponadto poprosił o poinformowanie o powyższym skarżącej oraz nadesłanie kopii udzielonej odpowiedzi.

Z uzyskanych w Referacie Skarg Naczelnej Rady Adwokackiej informacji wynika, iż pismem z dnia 16 lutego 2015 r. pani Janina D zwróciła się do Naczelnej Rady Adwokackiej o umożliwienie wglądu do akt skargowych w sprawie adwokata, pana Henryka T Pismem z dnia 6 marca 2015 r. Naczelna Rada Adwokacka wyjaśniła, iż akta postępowania skargowego mają charakter dokumentów wewnętrznych i nie można ich utożsamiać z aktami postępowania administracyjnego, których zasady udostępniania oraz formy odmowy regulują przepisy art. 73-74 kpa. Rada uznała tym samym zasadność argumentacji stanowiska Okręgowej Rady Adwokackiej w Katowicach.

Pismem z dnia 26 maja 2015 r., sygn. akt , w związku z zapytaniem Departamentu Zawodów Prawniczych i Dostępu do Pomocy Prawnej z dnia 27 lutego 2015 r., Naczelna Rada Adwokacka udzieliła pani Janinie D odpowiedzi. Wskazała, iż analiza wyjaśnień adwokata, pana Henryka T , dodatkowo wsparta załączonym przez niego postanowieniem Prokuratury Rejonowej Katowice-Zachód, w sprawie, w której wymieniony działał jako pełnomocnik z urzędu skarżącej, w pełni potwierdza argumentację powołaną przez adwokata. Zarzuty kierowane przez panią Janinę D uznane zostały za bezzasadne, wynikające z rozgoryczenia oraz podważania oceny sytuacji procesowej dokonanej przez pełnomocnika. W oparciu o wskazane okoliczności Naczelna Rada Adwokacka nie znalazła podstaw do zmiany stanowiska Okręgowej Rady Adwokackiej w Katowicach.

Ponadto Rada podtrzymała stanowisko z dnia 6 marca 2015 r., w kwestii odmowy udostępnienia wyjaśnień adwokata, pana Henryka T oraz podzieliła stanowisko Okręgowej Rady Adwokackiej w Katowicach w tej sprawie.

Należy zauważyć, iż rozpoznawanie skarg na adwokatów może odbywać się, zależnie od okoliczności, według przepisów regulujących postępowanie dyscyplinarne, zawartych w ustawie Prawo o adwokaturze oraz w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.) lub w trybie przewidzianym w przepisach art. 221 i n. w związku z art. 2 i art. 5 § 2 pkt 6 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267 z późn. zm.).

Do postępowań dyscyplinarnych prowadzonych wobec adwokatów stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania karnego z mocy art. 95n ust. 1 ustawy Prawo o adwokaturze. W tych postępowaniach skarżący posiada status pokrzywdzonego i w związku z tym przysługuje mu szereg uprawnień procesowych przewidzianych w wymienionych ustawach. Ten tryb postępowania powinien być właściwy, gdy przedmiotem skargi jest zachowanie adwokata, które zostało zakwalifikowane jako delikt dyscyplinarny, określony w art. 80 w ustawy Prawo o adwokaturze.

Z kolei postępowanie skargowe w rozumieniu przepisów Działu VIII Kodeksu postępowania administracyjnego, wyraża się w tym, że nie ma w nim stron postępowania, nie wydaje się rozstrzygnięć adresowanych do wnioskodawcy, a tylko zawiadamia się go o swoich działaniach wewnętrznych zmierzających do wyjaśnienia okoliczności będących przyczynami skargi. Jest to jednoinstancyjne postępowanie o charakterze uproszczonym, którego zakończenie (zawiadomienie o sposobie załatwienia skargi) nie daje podstaw do uruchomienia dalszego trybu instancyjnego, tj. postępowania odwoławczego lub postępowania sądowo-administracyjnego.

Decyzję o wyborze trybu rozpoznania skargi podejmuje organ prowadzący postępowanie, kierując się okolicznościami danej sprawy, a w szczególności kwalifikacją prawną zachowania będącego przedmiotem skargi.

W niniejszej sprawie, Okręgowa Rada Adwokacka w Katowicach przeprowadziła postępowanie wyjaśniające w trybie przewidzianym przez Kodeks postępowania administracyjnego, zawiadamiając panią Janinę D. o sposobie załatwienia skargi.

Jak wskazano, postępowanie to jest jednoinstancyjne i od rozstrzygnięcia Okręgowej Rady Adwokackiej nie służy żaden środek odwoławczy.

Niemniej jednak przepis art. 90 ustawy Prawo o adwokaturze przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienie do polecenia wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego, jeżeli okoliczności sprawy bądź przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego budzą wątpliwości.

W związku z powyższym Departament Zawodów Prawniczych i Dostępu do Pomocy Prawnej zwrócił się do Okręgowej Rady Adwokackiej w Katowicach z prośbą o nadesłanie akt prowadzonego postępowania wyjaśniającego w sprawie adwokata, pana Henryka T   ze skargi pani Janiny D

Po zapoznaniu się z materiałem dowodowym poinformuję Pana Senatora, czy zaistniały przesłanki do polecenia wszczęcia dochodzenia dyscyplinarnego.

powierzenie
SEKRETARZ
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Jerzy Kordvon
SEKRETARZ STANU